

For EU-landene skønnes afslutningen af Uruguay Runden og EU's landbrugsreform set under ét at føre til en vækst i produktionen på knap 1 pct. Væksten skønnes at blive noget højere for Japan og kun ca. det halve for USA. Samlet skønnes stigningen i industrilandenens BNP at udgøre omkring 150 mia. dollars (1992priser). Da denne indkomstfremgang er permanent, er der således sket et løft i indkomstniveauet. Til sammenligning har OECD skønnet, at det globale velfærd vil stige med 270 mia. USD, når Runde-resultatet er fuldt gennemført. Hovedparten af indkomstfremgangen i OECD's beregninger kan henføres til industrilandene (OECD-området).

De umiddelbare virkninger på de central- og østeuropæiske økonomier samt udviklingslandene skønnes at være af noget mindre omfang. For både udviklingslandene og de central- og østeuropæiske lande kan det vigtigste udfald af Uruguay Runden vise sig at ligge i en effektivisering og øget gennemsigtighed af de internationale handelsregler, der indgår i forliget, men som i sagens natur ikke indgår i ovennævnte beregninger. Det skal ikke mindst ses i lyset af, at over 60 udviklingslande og tidligere planøkonomier siden 1986 ensidigt har liberaliseret handelen med omverdenen. Disse lande – der som oftest har været i en relativt svag forhandlingsposition – er som følge af omstillingen af deres økonomier i høj grad afhængig af en effektiv multilateral regulering af den internationale handel.

Ovennævnte vurderinger kan synes moderate. Gevinsterne ved den indgåede Uruguay Runde-aftale skal imidlertid ikke sammenlignes med en uændret situation i det tilfælde, hvor aftalen ikke var blevet til noget. Udeblivelse af et forhandlingsresultat ville med stor sandsynlighed have medført øget regionalisering af verdenshandelen og et mere uformelt handelssystem, hvor fraværet af regler især ville have været til skade for udviklingslande, mindre industrilande – herunder Danmark – samt de østeuropæiske lande. Konsekvensen vil have været øget protektionisme og dermed øget usikkerhed i verdensøkonomien, som igen måtte formodes at ville have ført til en længere periode med lav vækst og stigende arbejdsløshed.

MILJØASPEKTER

Liberalisering af den internationale handel, der fører til en øget global markedsadgang, kan medvirke til, at produktionsformer, der kun i ringe udstrækning tager hensyn til de samfundsmæssige miljøomkostninger men alene til markedsmekanismerne, fremmes. Hertil kommer, at ikke-bæredygtig produktion gradvist kan tænkes flyttet til lande, hvor de sam-

lede miljøomkostninger ikke afspejles i produktets pris, ligesom liberaliseringer kan føre til belastning af de udtømmelige ressourcer. Endvidere må den internationale transport forventes at stige i væsentligt omfang.

Sammenhængene er dog ikke entydige. Global markedsadgang, der fører til større vækst, kan føre til investeringer i ny produktionsteknik, som er mindre ressourcekrævende. Frihandel og dermed afskaffelse af støtteforanstaltninger til uproduktiv, umoderne og miljøbelastende produktion og erhverv kan desuden mindske miljøproblemerne. Liberalisering af den internationale handel kan endvidere fremme en økonomisk udvikling, der muliggør, at miljøhensyn tillægges større vægt, også i lande der hidtil har afvist miljøforbedrende krav til industrien under henvisning til manglende ressourcer.

Kendetegnende for hele problemstillingen er, at der savnes et tilstrækkeligt analytisk grundlag til at belyse relationen mellem handel og miljø og til fastlæggelse af en politik på området, der kan sikre et højt beskyttelsesniveau på miljøområdet uden at blive et redskab for handelsprotektionisme.

I lyset heraf vedtog ministrene på Marrakech-mødet en beslutning om handel og miljø og om handel med tjenesteydelser og miljø.

Beslutningen vil føre til igangsættelse af et foreløbigt, fleksibelt arbejdsprogram, som tager sigte på at gøre handels- og miljøpolitik gensidigt understøttende og fremme en bæredygtig udvikling. Arbejdet skal foreløbigt udføres i en underkomité under Den Forberedende Komité, der er oprettet med henblik på WTO-overenskomstens iværksættelse.

Komiteens arbejde ventes bl.a. baseret på de senere års drøftelser i OECD-regi. Det første afgørende skridt blev nået med vedtagelse af et sæt retningslinier på OECD-ministerrådsmødet i 1993. Det er nu i GATT/WTO-sammenhæng, at den egentlige regelskabelse inden for handel og miljø skal finde sted, men det er vigtigt, at der etableres et tæt samarbejde mellem komiteen for handel og miljø og det internationale miljøsamarbejde.

Danmark vil arbejde for at sikre, at handelsbestemmelser i miljøkonventioner, der nyder bred international konsensus ikke efterfølgende kommer i konflikt med GATT-regelsættet. Videre vil Danmark arbejde for, at der i det analytiske arbejde lægges vægt på mulighederne for at fremme internalisering af miljøomkostninger.